

HALÁSZ IMRE (Kékcse, 1925. szeptember 4. – Debrecen, 2002. március 11.): középiskolai tanár, gimnáziumi igazgató.

Hatgyermekes szegényparaszti családban született. 6 osztályt végzett a szülőfalujában. Ahogy történni szokott abban az időben, tanítója hívta fel a szülők figyelmét fiuk tehetségére. Továbbtanulásáról nem könnyen döntöttek szülei, mivel az öt lány mellett szükség volt egy fiú munkás kezére. Végül édesapja beíratta a Kisvárdai Bessenyei György Gimnáziumba. A hét kilométer távolságú iskolába naponta járt be gyalog, megismerte tehát a tanuláshoz szükséges erőfeszítést.

1945-ben érettségizett.

1946-ban a Debreceni Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karára iratkozott be és itt szerzett történelem-földrajz szakos diplomát, 1950. szeptember 7-én.

Nagy tisztelettel gondolt mindig tanáira, akik feltárták előtte a tudás értékét és a tudás örömét. Hátrányos helyzetű kisdíakként élte meg első

sikerélményét a gimnáziumban, Vértesi Géza matematika tanár óráján, és az ilyen élmények mindig elevenen éltek emlékezetében. (Pedagógus arcképcsarnok 2009.)

A Debreceni Egyetem nagyírú tanárai: Szabó István történelem-professzor és Kádár László földrajzprofesszor szakmai tekintélye, emberi tartása alakította benne azt a gondolkodást, hogy a tanár nevelő munkájának alappillérei: a szakmai tudás és a példaszerű emberi magatartás. Azokban az években kevesebb hallgatója volt az egyetemnek, bensőségesebb kapcsolat alakult ki a hallgatók és a tanáraik között. A professzorok is név szerint ismerték tanítványaikat. Így kérdezte meg egyszer Kádár László professzor Halász Imrét, hogy tart-e még a kapcsolata Bekő Magdával. Ebből a kapcsolatból házasság lett 1951-ben. Felesége is történelem-földrajz szakos tanár. 1953-ban született György nevű gyermekük, aki építészmérnök Debrecenben. Két unoka tette teljessé a családot.

Tanári pályáját Debrecenben kezdte, itt dolgozott nyugdíjazásáig. 1950 szeptemberétől a Szakérettségis Diákotthonban volt nevelőtanár. 1952. október 15-től 1955. június 30-ig a Debreceni Közgazdasági Technikum tanára volt, innen a Debreceni Maróthi György Tanítóképző Intézetbe került, majd 1959. július 1. után a Debreceni Fazekas Mihály Gimnáziumba helyezték. 1967-től 1979-ig igazgatóhelyettes ebben a gimnáziumban, majd 1983. november 3-ig igazgató.

A tanítványaiban mély nyomot hagyott tanítási módszere, sajátos stílusa. Különbőle hatást váltott ki tanítványaiból egyénisége, de abban mind egyetértettek, hogy nagyszerű tanár és pedagógiai tapasztalattal is rendelkező ember.

Rendhagyó történelemóra

Néhány visszaemlékezés így állít emléket a szeretett tanárnak:

„Halász Imre tanár úr az 1955-56-os tanévben nekem a Debreceni Maróthi György Tanítóképző Intézet 4. osztályos tanulójaként tanított történelmet. Igazi tanáregyéniségnek ismertük meg. Szakmai tudása, embersége magával ragadott bennünket. Nem véletlen, hogy később magam is középiskolai történelem-szakos tanári diplomát szereztem. Mintaképemnek tekintetem a tanár urat. Számomra, azt hiszem, volt osztálytársaim nevében is mondhatom, ő volt az igazi tanár. Kapcsolata növendékeivel később is megmaradt, de már nem a tanár-diák viszonyt fejezte ki, hanem felnőtt emberi, kollegiális kapcsolatként működött.” (*Pintye Ferenc* tanár)
A Fazekas Mihály Gimnázium fiúiskola volt korábban. Az 1960-as évek elején már koedukált osztályok is voltak. Egy ilyen osztályból született az alábbi emlékezés:

„Osztályunk és Nagyhalász (így hívta az osztály, mert volt egy Kis Halász is) megismerkedése a következőképpen történt. Nagyon zajongva vártuk a történelemórát és az ismeretlen tanárral való találkozást. Kinyílt, azaz inkább kivágódott az ajtó és egy aktatáska landolt meglehetősen nagy robajt okozva a tanári asztalon, ám a hozzá tartozó tanár még nem volt látható. Megmerevedett mindenki, részben a teljesítmény nyűgözte le a társaságot, mivel az ajtó és a katedra között jó néhány méternyi volt a távolság, részben pedig némi félelem futott át rajtunk a különös belépő láttán. Két másodperc múlva megjelent a táskatulajdonosa is, olyasmint kiabálva, hogy miféle vircsaft ez itt. Jó belépés volt. Soha többé nem mert zajongani senki az ő órái előtt, de majdnem biztos, hogy egyedül csak én voltam az, aki ettől kezdve félt Nagyhalásztól, tekintve, hogy igen izgulós, gátlásos gyerek voltam a tanárok előtt. De félelmemben mindent kétszer olyan jól tanultam meg, mint amennyi szükséges lett volna. Ő ezt észrevette és sokat feleltetett, szoktatva a szerepléshez. Nagyhalász pedagógiai tapintatból közvetett úton tudomásomra hozta, hogy nagyra tartja a szorgalmamat és becsüli egész egyéniségemet. Jót tett a lelkemnek, mert ma már semmiféle nyilvános szereplés előtt nincs félelmem. Ilyen a jó tanár. A jövőnek is dolgozik.

Tanítványai azt is értékelték benne, hogy egy önállóan gondolkodó tanár, aki szerint a törté-

nelem nem az, ami a könyvekben van, hanem amit a tanár sugall: »A történelem folyamat, semmi sem örök, és az ezzel kapcsolatos elméleteket is a jövő igazolja, hogy hogyan valósul meg a gyakorlatban.« Tehát tudott tanítani... Haláláig eljött a találkozóiinkra. Talán nem csak mi szerettük őt, hanem ő is minket, ez mindmáig megmelegíti az ember szívét.” (*Kondor Katalin* újságíró)

1963-tól 1970-ig kollégája voltam. Magam is megtapasztaltam, hogy élményszerűen tanított. Többször hallottam a tanulóitól, mikor kicsengetéskor kijöttek az osztályból: »De szép óra volt!« Ugyanakkor elvárta a pontosságot, a kötelezetelteljesítést. Különösen csodáltam, hogy milyen gazdaságosan tudta a 45 percet kihasználni. Ehhez a téma gondos átgondolása, lendületes óravezetés szükséges. A fegyelemhez nem kellett »táska«, mert az érdeklődés felkeltése biztosította a figyelmet. Menetközben a táblán súlypontosította a témát, így a lényegét látta az osztály, melynek alapján összefoglalták az anyagrészt. Ügyelt arra is, hogy az eseményeket, összefüggéseket folyamatában láttassa. Így a napi felkészülést elérhető célnak érezte minden tanuló.

Bár megtiszteltetésnek érezte az igazgatói megbízatását, ez már csalódást jelentett számára. Őszintesége, pontosságszeretete egyesekben kritikát váltott ki. De voltak kollégák, akik vezetői erényeit nemcsak meglátták, hanem meszeszemenően elismerték.

„Imre bácsi határozott jellem, a saját igazát érvényesítő személyiség volt. Az a habitus, ami őt jellemezte, nagyon ismerős számomra, azért is, mert édesapám is ilyen ember volt. Az ő ajkain az igen az igent jelent, a nem nemet. Imre bácsiban is olyan határozottság, akarat van, amit nem tud semmi megtörni. Tiszta és nemes lélek révén, és mert olyan törzsokból eredt, amelyből Arany János a maga Toldiját megálmodta, harag és derű, mérges indulat és féktelen jókedv könnyen váltották egymást a szívében. Én tiszteltem és szerettem, mert őszinte, jóságos és segítő volt. Nyíltan megmondta munkám hiányosságait és éppen ezért, dicsérete minden elismerésnél többet ért. Nekem mindig csak Ő marad – amint az régen kijárt ehhez a címhez – a Nagytiszteleltű Igazgató Úr – így, csupa nagybetűvel.” (*Mikó Gyula* történelem-latin szakos tanártársa)

Kitüntetéseiben is megnyilvánult, hogy többféle közéleti munkában részt vett.

Kitüntetései: Oktatásügy Kiváló Dolgozója 1967, Érdemes munkáért vöröskeresztes jelvény 1969, Honvédelmi Miniszteri Dicséret 1972, Ifjúsági Érdemérem 1977, Kiváló Társadalmi Munkáért jelvény 1979, Pedagógus Szolgálati Emlékérem 1985, Fazekas Emlékérem 1985.

Hivatalos kitüntetéseiből talán a legkifejezőbb hiányzik: a Kiváló Tanár. Megkapta viszont tanítványaitól ezt az elismerést, mely így a leg-hitelesebb és legnagyobb értékű.

Hősiiesen viselt súlyos betegségében 2002. március 11-én halt meg. A debreceni temetőben pihen.

Források:

- családi dokumentumok
- tanítványok, kollégák visszaemlékezései

MOLNÁR LAJOSNÉ DIÉNES SAROLTA

